

Kysely virastojen riskienhallinnan järjestämisen tilasta verrattuna ISO 31000 standardiin

Versiohistoria		
Päivämäärä	Muutokset lyhyesti	Muokkaaja
4.4.	Osioiden järjestys? Muutamia kommentteja yksittäisiin kysymyksiin	EMU
5.4.	Yleiset huomiot: Vähemmän kysymyksiä, termit julkista sektoria vastaaviksi, ks. muut kommentit kyselystä	HI
9.4.	Kommentteja kysymyksien tarpeellisuuteen, sisältöön sekä järjestykseen kyselyssä.	MS
10.4.	Yhteistyöstön kommenttien kirjaukset	MS
15.4	Muokattu dokumenttia	MattiPv
24.4.	Lisätty saateluonnos sekä muokkauksia muutosmerkinnöin	MS
24.4.	Kommentteja	RP
25.4	Kommentteja	HI
25.4.	Muokkauksia ja lisäksi kommenttien poistoa sellaisista kohdista, jotka jo muokattu kommenttien mukaiseksi	MS
25.4. ip	Muokkauksia ja kommentteja	RP
26.4.	Muutosmerkintöjen hyväksyminen, muutosten myötä tarpeettomiksi käyneiden kommenttikuplien poistaminen, ja kysymysten järjestyksen muuttaminen loogisemmaksi	MS
29.4.	Yhteistyöstön II aikana tehdyt kommentit ja muutokset	MS
29.4. ip	Yhteistyöstö II jälkeen stilisointi	MS

HUOM! Edelliset versiot löytyvät neuvottelukunnan työtilasta kansioista <https://tila.tiimeri.fi/sites/vn-svrn/layouts/15/start.aspx#/Tiedostot/Forms/AllItems.aspx?RootFolder=%2Fsites%2Fvn%2Dsvrn%2FTiedostot%2FNeuvottelukunnan%20toimikauden%20materiaalit%2FHallinnonalojen%20ja%20virastojen%20sis%C3%A4isen%20valvonnan%20ja%20riskienhallinnan%20j%C3%A4rjest%C3%A4misen%20tilannekuva%2FKysely&FolderCTID=0x012000A007CFDFBC70284A9A81B7B4ACF6FCED&View=%7B40104207%2DA8FE%2D46D9%2DAEF7%2D95A087354D0E%7D>

Hyvä vastaaja

Eduskunta on kirjelmässään (EK 43/2018 vp) edellyttänyt, että hallitus ryhtyy toimiin riskienhallinnan parantamiseksi ja määrittelee vuoden 2020 loppuun mennessä valtioneuvostotasoiseen, hallinnon-alatasoiseen ja virastotasoiseen riskienhallintaan yhteensopivat ja toimivat menettelytavat sekä määrittää asiassa vastuuministeriöt ja muut vastuusuhteet.

Myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunta on ottanut toimikautensa 2018-2021 toimintasuunnitelmaan hallinnonalojen ja virastojen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen tilannekuvan määrittelyn, jota voidaan käyttää pohjana eduskunnan edellyttämälle riskienhallinnan kehittämiseksi.

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää mahdollisimman kattavasti riskienhallinnan nykytilaa. Kysely on laadittu yhteistyössä Suomen Riskienhallintayhdistyksen kanssa. Sen viitekehyksenä on ISO 31000 standardin mukainen riskienhallinnan järjestäminen. Vastaava laajempi kysely on tehty yksityisen sektorin toimijoille loppuvuonna 2018.

Riskillä tarkoitetaan epävarmuuden vaikutusta tavoitteisiin, poikkeamaa odotetusta; vaikutus voi olla myönteinen tai kielteinen odotettuun verrattuna. Riskienhallinta tarkoittaa koordinoitua toimintaa, jolla organisaatiota johdetaan ja ohjataan riskien osalta. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja siten jokaisen valtion viraston lakisääteinen tehtävä.

Selvityksen perusteella on tarkoitus arvioida, millainen yhteinen suositus tai malli riskienhallinnan järjestämisestä valtionhallinnossa on mahdollista laatia. Kysely tuottaa myös tietoa vastaajien tarpeisiin. Vastaajat voivat hyödyntää kyselyn tuloksia vertaamalla oman organisaationsa riskienhallinnan nykytilaa muiden virastojen nykytilaan ja soveltuvin osin myös suhteessa yksityisen sektorin toimijoihin. Toimitamme vastaajille tiedot oman viraston vastauksista ja vertailutietona myös muiden virastojen keskiarvot. Lisäksi kunkin hallinnonalan kaikkien virastojen vastaukset toimitetaan tiedoksi kyseiselle ministeriölle. Muilta osin yksittäisen viraston vastaukset ovat luottamuksellisia, ja kyselyn perusteella laadittavat raportit ja yhteenvedot toteutetaan siten, ettei yksittäisiä vastauksia ole mahdollista tunnistaa.

Lisätietoja kyselystä antavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan puheenjohtaja Esko Mustonen sähköposti etunimi.sukunimi@vm.fi ja Lassi Väisänen Suomen Riskienhallintayhdistyksestä.

vastaukset pyydetään kirjaamaan [tästä linkistä avautuvaan](#) webropol-kyselypohjaan. Erityisesti toivomme myös kommenttejanne ja vastauksia avokysymyksiin. Kyselylomake on mahdollista tallentaa ja vastaamista jatkaa myöhemmin. Samoin voitte halutessanne lähettää linkin osin jo täytettyyn kyselylomakkeen eteenpäin organisaatiossanne. Mahdollisissa teknisissä ongelmissa voitte olla yhteydessä X Y etunimi.sukunimi@vm.fi.

Kiitos etukäteen! Vastauksesi on erittäin tärkeä.

1. Taustatiedot								
*1. Yhteyshenkilön etunimi, sukunimi, puhelinnumero ja sähköpostiosoite *2 Yhteyshenkilön nimike? *3. Hallinnonala (alasvetovalikosta) *4 Virasto (alasvetovalikosta)								
2. Riskienhallinnan periaatteet								
1. UUSI KYSYMYKSI: Onko virastossanne määritelty riskienhallinnan periaatteet riskienhallintapolitiikassa tai vastaavassa muussa asiakirjassa? <table border="0"> <tr> <td>☐ On riskienhallintapolitiikassa</td> <td>☐ Ei ole</td> </tr> <tr> <td>☐ On muussa asiakirjassa (missä? täydennä tarvittaessa kommenttikenttään)</td> <td>☐ En osaa sanoa</td> </tr> </table> Mahdollisia kommentteja esimerkiksi, missä riskienhallinnan periaatteet on määritelty 2. (*16.) Onko virastollanne riskienhallinnan toimintasuunnitelma (esim. vuosisuunnitelma, vuosikello tai vastaava)? <table border="0"> <tr> <td>☐ On</td> <td>☐ Ei ole</td> </tr> <tr> <td></td> <td>☐ En osaa sanoa</td> </tr> </table> Kommentti	☐ On riskienhallintapolitiikassa	☐ Ei ole	☐ On muussa asiakirjassa (missä? täydennä tarvittaessa kommenttikenttään)	☐ En osaa sanoa	☐ On	☐ Ei ole		☐ En osaa sanoa
☐ On riskienhallintapolitiikassa	☐ Ei ole							
☐ On muussa asiakirjassa (missä? täydennä tarvittaessa kommenttikenttään)	☐ En osaa sanoa							
☐ On	☐ Ei ole							
	☐ En osaa sanoa							

3. UUSI KYSYMYKSI: Onko virastollanne määritelty riskienhallinnan prosessi?

☐ On erikseen	☐ Ei ole
☐ On, sisältyy riskienhallintapolitiikkaan	☐ En osaa sanoa
☐ On, sisältyy muihin ohjeisiin	

4. (*5.) Onko virastossanne käytössä jokin systemaattinen menettely riskien käsittelyyn? Jos on jokin menettely, mainitkaa siitä kommenttikentässä.

☐ On olemassa menettely, riskit käsitellään sen puitteissa välittömästi niiden ilmettyä	☐ Ei ole olemassa systemaattista menettelyä, mutta käytännössä riskejä käsitellään eri yhteyksissä (kuva tarkemmin kommenttikenttään)
☐ On olemassa menettely, riskit käsitellään sen puitteissa määrävälein	☐ Riskejä ei käsitellä lainkaan
☐ On olemassa menettely, riskit käsitellään sen puitteissa satunnaisesti	☐ En osaa sanoa

Mahdollisia kommentteja esimerkiksi riskienhallinnan menettelyistä

5. (*6.) Onko riskienhallinnan vastuut määritelty konkreettisesti siten, että vastuuhenkilö/-t käyvät selvästi ilmi? Tämä voi olla kuvattu esimerkiksi työjärjestyksessä, taloussäännössä, riskienhallintapolitiikassa tai toimenkuvissa. Mainitkaa kommenttikentässä dokumentti yms. jossa asia on kuvattu sekä se, miten ja kenelle vastuut on käytännössä määritelty.

☐ Kuvattu erittäin hyvin	☐ Asiasta ei ole lainkaan mainintoja/kuvauksia
☐ Kuvattu hyvin	☐ En osaa sanoa
☐ Kuvattu välttävästi	

Mahdollisia kommentteja esimerkiksi vastuiden määrittelystä

6. (*9.) Hyödynnetäänkö virastossanne selvityksiä tai tutkimuksia riskien tunnistamiseksi??

☐ Kattavasti	☐ Ei
☐ Osittain	☐ En osaa sanoa
☐ Satunnaisesti	

Mahdollisia kommentteja

3. Riskienhallinnan puitteet

7. *10. Näkykö riskienhallinta virastonne johtamisjärjestelmässä ja johdon toiminnassa?

☐ Kattavasti	☐ Ei näy tai ole ilmaistu lainkaan
☐ Osittain	☐ En osaa sanoa
☐ Satunnaisesti	

Mahdollisia kommentteja

8. (*11.= Onko riskienhallinta integroitu virastonne suunnitteluprosesseihin – esimerkiksi strategiseen suunnitteluun, tulossopimusvalmisteluun, talousarviovalmisteluun ja sisäisen budjetointiin

On integroitu seuraaviin:

☐ Strateginen suunnittelu	☐ Sisäinen budjetointi
☐ Tulossopimusvalmistelu	☐ Muu, mikä?
☐ Talousarviovalmistelu	☐ En osaa sanoa

Mahdollisia kommentteja

9. (*35.) Onko virastonne johto tunnistanut ja dokumentoinut viimeisen vuoden aikana riskejä, jotka liittyvät organisaation keskeisten tavoitteiden saavuttamiseen?

☐ On	☐ Ei ole
	☐ En osaa sanoa

Mahdollisia kommentteja

10. (*13.) Onko tunnistettuihin riskeihin liittyvien toimenpiteiden käsittely/hallinta (toimenpiteiden valmistelu, päätöksenteko ja seuranta) vastuutettu?

☐ On	☐ Ei ole
	☐ En osaa sanoa

Mahdollisia kommentteja

11. (*23.) Onko virastossanne määritelty kuka valvoo riskienhallintakeinojen valintaa ja riskien käsittelyprosessia ja raportointia viraston johdolle?

☐ On

☐ Ei ole

☐ En osaa sanoa

Mahdollisia kommentteja

12. (*22.) Onko virastonne merkittävimmille riskeille olemassa käsittelysuunnitelmat vastuineen ja aikatauluineen?

☐ On, dokumentoitu ja johdon vahvistama

☐ Ei ole dokumentoitua

☐ On, dokumentoitu, mutta ei johdon vahvistama

☐ En osaa sanoa

☐ On, osittain dokumentoitu

Mahdollisia kommentteja

13. (*15.) Sisältyvätkö jatkuvuudenhallinta, yleiseen turvallisuuteen liittyvät asiat, työsuojelun riskikartoitus ja tietoturvaan liittyvät asiat viraston riskienhallintaan vai tehdäänkö näitä erillisinä prosesseina?

Viraston riskienhallintaan sisältyvät:

☐ Jatkuvuuden hallinta

☐ Tietoturvaan liittyvät asiat

☐ Yleiseen turvallisuuteen liittyvät asiat

☐ Muu, mikä?

☐ Tehdään erillisinä prosesseina

☐ En osaa sanoa

☐ Työsuojelun riskikartoitus

Mahdollisia kommentteja

14. (*33.) Onko virastossanne arvioitu, mitkä toiminnot, prosessit ja alihankkijat ovat kriittisiä ja vaikeasti korvattavia?

☐ Kattavasti

☐ Ei ole

☐ Osittain

☐ En osaa sanoa

☐ Satunnaisesti

Mahdollisia kommentteja

15. (*25.) Miten riskienhallinnan koulutusta toteutetaan virastonne henkilöstölle?
(Vastaukseksi voi valita useampia vaihtoehtoja)

☐ Valtion yhteisinä koulutuksina (esim. Haus)	☐ Virastotasolla satunnaisesti
☐ Hallinnonalatasolla säännöllisesti	☐ Ei toteuteta
☐ Hallinnonalatasolla satunnaisesti	☐ En osaa sanoa
☐ Virastotasolla säännöllisesti	
☐ Virastotasolla osa-alue kohtaisesti, mutta säännöllisesti	

Mahdollisia kommentteja

4. Riskienhallinnan prosessi

16. (*27.) Onko virastonne henkilöstön tiedossa menettelyt, joiden mukaan henkilöstö voi ilmoittaa havaitsemistaan riskeistä? Anna esimerkkejä virastonne käytännöistä kommenttikentässä.

☐ Erittäin hyvin	☐ Erittäin heikosti
☐ Hyvin	☐ Ei ole
☐ Kohtalaisesti	☐ En osaa sanoa
☐ Heikosti	

Mahdollisia kommentteja

17. (*30.) Onko virastossanne määritetty ja sovittu kriteerit, joilla arvioidaan yhtenäisellä tavalla riskien merkittävyyttä (vaikutus ja todennäköisyys)?

☐ On	☐ Ei ole
	☐ En osaa sanoa

Mahdollisia kommentteja, esimerkiksi kriteereistä

18. (*29.) Onko virastossanne sovittu, mitkä riskityypit ja -tasot eivät ole hyväksyttäviä?

- Kattavasti
- Osa-alueittain
- Satunnaisesti
- Ei ole
- En osaa sanoa

19. (*32.) Onko virastollanne ohjeistus hanke- ja projektityöhön (hanke/projektityömalli tms.) ja sisältääkö se myös riskienhallinnan (riskien tunnistamisen, arvioinnin, dokumentoinnin ja seurannan)?

☐ On ohjeistus ja sisältää riskienhallinnan osion	☐ Ei ole ohjeistusta
☐ On ohjeistus, sisältää elementtejä riskienhallinnasta	☐ En osaa sanoa
☐ On ohjeistus, ei sisällä riskienhallintaa	

Mahdollisia kommentteja

20. (*36.) Onko virastonne riskiluokitus määritelty omista lähtökohdista sekä strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden mukaisesti?

☐ Määritelty viraston omista lähtökohdista	☐ Käytetään yleistä luokitusta sellaisenaan
☐ Määritelty hallinnonalan lähtökohdista	☐ En osaa sanoa
☐ Käytetään yleistä luokitusta, jota on muokattu	

Mahdollisia kommentteja

21. (*44.) Onko riskienkäsittelysuunnitelmissa määritellyistä toimenpiteistä saatavia hyötyjä verrattu kyseisistä toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin?

☐ Kattavasti	☐ Ei ole
☐ Osittain	☐ En osaa sanoa
☐ Satunnaisesti	

Mahdollisia kommentteja

22. (*51.) Miten riskeistä raportoidaan virastossanne (raporttien määrävälit, raporttien saajat, raportin sisältö)?

Anna kommenttikentässä lyhyt kuvaus ohjeistuksesta

☐ Virastotasoiset mallit ja säännöllinen raportointi	☐ Ei ole
☐ Käytetään erilaisia malleja, mutta säännöllinen raportointi	☐ En osaa sanoa
☐ Ad-hoc -raportointi	

Mahdollisia kommentteja, esimerkiksi lyhyt kuvaus ohjeistuksesta

23. (* 45.) Onko organisaation toiminnan/tavoitteiden saavuttamisen kannalta kriittisten alihankkijoiden toiminnan seuranta järjestetty systemaattisesti?

☐ Kattavasti	☐ Ei ole
☐ Pääosin	☐ Virastollamme ei ole toiminnan / tavoitteiden kannalta kriittisiä alihankkijoita
☐ Kohtalaisesti	☐ En osaa sanoa

Mahdollisia kommentteja

24. UUSI KYSYMYKSI: Arvioitko riskejä poikkihallinnollisesti suhteessa muihin viranomaisiin?

Säännöllisesti
Satunnaisesti
Emme
En osaa sanoa

25. (*20.) Millaisia työmenetelmiä virastonne käyttää riskienhallinnan prosesseissa)?

(pakolliseksi täyttää)

26. (*55.) Kysymys vain ministeriöiden alaisen hallinnon virastoille: tuotetaanko virastotanne riskitietoa (raportteja) ohjaavan ministeriön tarpeisiin?

☐ Yhtenäisen mallin mukaisesti ja säännöllisesti	☐ Ei
☐ Käytetään erilaisia malleja, mutta säännöllinen raportointi	☐ En osaa sanoa
☐ Ad-hoc tyyppisiä malleja - raportointi kertaluontoista	

27. UUSI KYSYMYS. Kysymys vain ministeriöille: tuottavatko virastot riskitietoa (raportteja) ministeriön tarpeisiin?

☐ Yhtenäisen mallin mukaisesti ja säännöllisesti	☐ Ei
☐ Käytetään erilaisia malleja, mutta säännöllinen raportointi	☐ En osaa sanoa
☐ Ad-hoc tyyppisiä malleja - raportointi kertaluontoista	

Mahdollisia kommentteja varten!

--